

Előfizetési feltételek.
Egész évre . . . 5 frt — kr.
Félévre: . . . 3 frt 50 kr.
Hivatalok, községek, községi jegyzők és tanítók részére egész évre 3 frt.
Italmérők és korcsmárosok részére az italmérők közlönyével együtt egész évre 4 frt.

Az előfizetések postautalvánnyal eszközöndők.

Egyes számok 10 kr-ául kaphatók a kiadónál.

GÖMÖR

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS VEGETES TARTALMU HETILAP.

A GÖMÖRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET

HIVATALOS KÖZLÖNYE

Hirdetések.

□ centiméterenként 2 kr.,
többesrészre 1 1/2 kr. fizetendő. Bélyegdíj minden egyes beiktatásért 30 kr.

A NYILTTÉRBE.

minden 3 hasábas garmond sor díja 15 kr. Hirdetőirodák, előfizetők vagy gyakori hirdetők tetemes díjkezelésben részesülnek.

kéziratok a szerkesztőséghez (Belpiacz, Samarjay-féle ház I. em.) küldendők. — Kéziratok vissza nem adtnak.
Felelős szerkesztő: Dr. SZELESS ÖDÖN.

Megjelenik heteakint egyszer,
— VASÁRNAP. —

A hirdetések, előfizetések, reklamációk a kiadóhivatalba (Főtér, 8. szám alá) intézendők.
Laptulajdonos: DRASKÓCZY LÁSZLÓ

Lapunk számára hirdetéseket elfogad a Reuter ügynökség és a Magy. Távir. Iroda hirdetési irodája Budapest, Granátos-utca 1 szám.

Kulturális törekvések.

A XIX-ik század haldoklása a magyar nemzet ezredéves fennállásának ünnepével összeesik, s annál édesebb a tudat, hogy közéletünk nem ragad át a század symbolikus haldoklása, sőt ellenkezőleg a nagy nemzeti ünnep mintha megszásszorozná a nemzeti életerőt, hogy impozáns módon adjon életjelt létéről, hogy a kultúra összes ágainak műveivel pecsételje a második honfoglalást, a mely a magyar kultúra győzelmes trónfoglalásában s megkoronáztatásában fog állani.

El kell ösmernünk, hogy e nagy készülődések körében a főváros fejt ki legnagyobb buzgalmat.

Hisz ez természetes is! Ott egyesülnek az államigazgatás szárai a központi kormányzat körében, ott székeli a törvényhozás is és legfőbb végrehajtás, ott vannak a nagy pénzügyi- és közgazdasági intézmények, ott vannak központosítva az ipar-, kereskedelem és forgalom.

E tényezők mind az erőalkotó elemek, s természetszerű is, hogy az alkotásban a főváros jár elől.

Ám a vidéki városok és megyék, ha nem rendelkeznek is olyan mértékben a teremtés és alkotáshoz szükséges tényezőkkel, még sem lehet, hogy az általános kulturális törekvésben ezek hátra maradjanak, hogy a felmerülő feladatokkal szemben a csüggedés, meghátrálás, kislelkűség vegyen rajtuk erőt. Nem szabad, hogy ezek jussanak uralomra, főképp azért sem, mert a

maradandó jellegű alkotások nemcsak arra fognak szolgálni, hogy velük ünnepejlünk, hanem arra is, hogy a jövő generációnak, a jövő századnak is gyümölcsöző és ezzel a nemzet fenállását biztosító intézményeül szolgáljanak.

Vármegyénkben és városunkban is felmerültek a millenáris ünneplés tekintetéből törekvések, melyek részben megvalósulnak, részben azonban — sajnos — meghiúsultak, sőt vannak törekvések, a melyek még eléggé életet sem nyertek, a melyek csak mind bizonytalan tervek repkednek a levegőben, uszkálnak a felszínen.

Hogy tán egyszerűbben kifejezve, valljuk meg őszintén, hogy még nem domborodott ki teljesen az a program, amely hivatva lesz Gömörmegyét és annak városait, összes bármiféle jellegű kulturális intézményeit a millenáris ünnepben szerepeltetni.

Nem szeretjük mi az üres rekriminációkat, még kevésbé, hogy egy nemzeti ügyből is személyes ügyeket csináljunk, s a piaci doronggal felfegyverkezve üssünk szét a társadalom intézői, a társadalom — bár sokszor erőben és eszközökben gyenge — jóakarói között. Ez nem hivatásunk, de viszont kötelességünk, hogy a nagy munkára felhívó és figyelmeztető, hogy úgy mondjuk »Lehel-kiértőt« időnkint megfujjuk, s a nemzeti hangok lelkes harsonáival töltsük el a közélet légkörét.

Jogosultak, sőt kötelezettek vagyunk még inkább, midőn nemes törekvésekről beszélünk hirt.

Tudomásunkra jutott, sőt mire e sorok napvilágot látnak, tán tárgyalatott is a rimaszombati egyesült protestáns főgymnásium igazgató-választmányja által azon terv, hogy a millenáris ünnep egyik alkotása Gömörmegye részéről a protestáns gymnasium újjáalkotása egy monumentális, a kor igényeinek megfelelő, a hatékony tanítás és nevelés minden intézményével ellátott új főgymnásium felépítése legyen.

Mennyi erő rejlik e gondolatban!

Hogyan pattantak ki a helyeselhető érvek a nemes gondolatból, mint Minerva Zeus fejéből.

Egy gondolat, a mely magában hordja az érvek egész láncolatát.

Mert tagadhatja-e bárki is, hogy a rimaszombati főgymnasium Gömörmegyére nézvest rendkívüli beccsel bíró kulturális intézmény, tagadhatja-e valaki, hogy ezen intézet a legnélkülözhetetlenebb faktor köznevelésünk fejlődésében, s tagadhatja-e valaki, hogy nincsen helyesebb munka, mint a melyet ezen intézet fejlesztése érdekében kifejtünk, hogy nincs anyagi áldozat, mely kamatozóbb tőkebefektetés volna, mint az, a melyet a nemzeti nevelés ügyére fordítunk.

Ezen kérdés megoldásának a lehetősége előtt pedig nem állanak éppen leküzdhetetlen akadályok.

Először is nagyon jól tudjuk azt, hogy Rimaszombat székváros egy elodázhatlan kérdése a leányiskola felállítása, a mely elvileg már el is határozottatott a város által. Ezen kérdésnek tehát a legegyszerűbb meg-

TÁRCZA.

TANMONDATOK A HÁZASSÁGRÓL.

(A »Gömör« eredeti tárczája.)

1. Egészségi szempontból való nőülés gyakran olyan, mintha vízbe fojtaná magát az ember, hogy szomját oltsa.
2. Megnősülés gazdagodás szempontjából aljasság és — termékeny szarvgyár.
3. Megnősülni vagy férjhez menni másnak bosszantása végett, annyit tesz, mint önmagát megölni, hogy bosszút álljon egyik barátján.
4. Megnősülni vagy férjhez menni, hogy saját nevéhez magasabb címet csatolhasson, annyit tesz, mint értéktelen játékszerrel mesés öszszegen vásárolni.
5. Megnősülni, hogy szép felségünk legyen, olyan, mintha sok pénzen egy darabka földhöz jutna az ember, hogy onnan nézze az eget, a mely pedig mindnyájunkké.
6. Mielőtt megnősül az ember, sokáig gondolkoznia kell a tükör előtt, s még tovább azonban a pénzesláda előtt állani.
7. Hogy méltósággal nőüljön az ember, mindig kétszer annyi egészséggel, erővel és jóvedelemmel kell bírnia, mint a mennyi mulhatatlan szükséges.
8. Csak a szükségességgel bírni, ha az ember megnősül, annyit tesz, mint mezitláb gázolni a hóban és hozzá fagylyaltot enni.

9. Ha egy fiatal leány azt hiszi, hogy hős-tettet követ el, mikor neki egy ellenszenves férfibe megy nőül, hogy szüleit boldogokká tegye, roppant atyai tekintély, semmi anyai áldás nem pótolja a szerelmet és sok ilyen hőső házasságtörővé válik utoljára.

10. Nem csoda, hogy a nagyon jó házasságok ritkák, mert hogy tökéletes házasság jöjjön létre, ahoz oly és ritka alkatrészt szükséges, hogy nagy ügyesség vagy túl nagy szerencse kell hozzá, hogy valamennyit összeszeresse.

11. Egy tökéletes házasság elemzése a következő eredményt mutatta ki:

Kölcsönös, forró, mély, tartós szerelem	— — —	9,000,000	rész.
Nők jósa	— — —	100,500	»
A férfi udvariassága	— — —	100,500	»
A nő türelme	— — —	150,500	»
A férfi becsvágya	— — —	150,500	»
A nő szemérem érzete	— — —	120,000	»
A férfi érzékisége	— — —	180,000	»
Széptani érzék mindkettőben	— — —	100,000	»
Gazdagság mindkettőnél	— — —	50,200	»
A nő rövidlátása	— — —	20,100	»
A férfi messzelátása	— — —	20,100	»
A férfi féltékenysége	— — —	8,300	»
A nő féltékenysége	— — —	0,000	»
Kellem, kölcsönös tapintat, megmérhetetlen mennyiségben	— — —		

Összesen 10,000,000 rész.

12. Férjhez menni, mert egy nőnek minden

körülmények között férjhez kell mennie, a legostobább és legveszedelmesebb előítéletek egyike:

13. Az ujkori polgárosultság lassankint megadja a nőnek azt a lehesőséget, hogy egyedül is boldogan éljen.

14. Az a tudat, hogy el van adva és meg van vásárolva, a nőre nézve sokkal legalázóbb kell hogy legyen, mint az, hogy nem talált férjet.

15. Ugy a nőre, mint a férfire a várakozás a házasságnál annyit tesz, mint a jónak való szintéséget az élet mérlegébe dobni. Ebben az esetben gyakran eltalálja a szentírás szavát, a mely azt mondja: »Az utolsóok lesznek elsőkké.«

16. Az elhamarkodás szerelmi ügyekben a jövő boldogság halála.

17. Fabius Cunctator legyen az a szent, a kihez szülőknék és szerelmeknek imádkozniok kell, hogy különböző céljukat elérjék, várni, várni és újra várni: — ez az erények erénye, minden művészet művésze, minden titok titka.

18. A várakozás megszünteti a veszelýt és erősíti az igazi szerelmet; megöli a hamis szerelmet és a valódit óriássá teszi. Várakozni annyit tesz, mint őszintének, okosnak, jónak, éretnesnek lenni.

19. A házasság nem csupán a szerelemnek, az egészségtannak, a nemzetgazdaságnak, a szépségnek, az érzelmenek, a gondolat összhangzásának kérdése, — semmi sem ezek közül egy magában; nem egy forró vágyak tiszta, egyszerű kielégítése, nem üzlet, — hanem mindezen dolgok súlyos összelegyítése.

20. A szerelem a legjobb házasság tanú; a kölcsönös tisztélet, legjobb háziarát.

oldása, ha a gymnasium épületét a város átveszi leányiskolának.

A főgymnasium pedig megnyerné az első alapítókét újalakulásához.

Együttal az új gymnasium építésével egybe lehetne kötni a megyei muzeum és könyvtár kérdését, s lehetne gondoskodni, hogy muzeumi és könyvtár helyiségek legyenek, a melyekbe el lehetne helyezni a már eddig is meglevő gazdag anyagot, s megvagyunk győződve, hogy ezzel együttal a közérdeklődés ezen intézmények iránt annyira biztosítva lenne, hogy ezek megalapítottaknak lesznek tekintendők és felvirágzásuk ellen sem lehet kétség.

Ez pedig jogczimet szolgáltatna ahhoz, hogy a megye is hozzájáruljon a főgymnasiumi új épület megalkotásához, részéről kielégített érdek arányához képest.

De a leghathatósabb támogatás a kormány részéről volna várható, úgy hogy ezen egész kérdés megoldásának az Achillesi sarka abban fekszik, vajjon lehetséges-e egyáltalán a kormánytól magasabb segély kinyerése.

Az kétségtelen, hogy a kormány a lehető legnagyobb jóakaratot és áldozatkészséget tanúsítja a kulturális kérdések iránt, minden attól függ tehát, hogy mennyire tartja szükségesnek a régi épület, berendezés, felszerelés stb. helyébe egy újat alkotni.

A megoldásnak most felvetett kérdései felett nem mi vagyunk hivatva dönteni, s legyen bár akármely sorsa a felvetett eszmének, nemes tartalmánál fogva megérdemli, hogy a sajtó lelkesen foglalkozzék vele, hogy a közvélemény rokonszenvvel fogadja, legyen az akár a jelen, akár a jövő zenéje.

Az iparos tanulók oktatása falun.

A miskolci kereskedelmi és iparkamara 1893-ik évi gazdag tartalmú jelentésében (lapozgatva) a »Kisipar« fejezet alatt sok érdekes és az iparosokra nézve tanulószerű megfigyelés van leírva, melyek a kisipar fejlődésének mint erős akadályai vannak feltüntetve. Leplezetlenül tárja fel e jelentés, hogy a kisiparos nem tud megküzdeni a mai súlyos gazdasági viszonyokkal, nem bírja ellensúlyozni a nagy ipar termelési productumát, s úgy nagy része csak teng, és igyekszik más megélhetési források felé fordulni.

Elmondja e jelentés, hogy az iparosok mellett hova-tovább kevesebb a tanonc is, sőt ezek nagy része is faluról kerül be, hol a legtöbb esetben még írni, olvasni sem tanult meg, s azon előképzetségi és nevelési, mit az iparos pályára az ily tanuló magával hoz, csekély, alig van olyan, ki a törvényes kelleknek megfelelően: ez hat ki a szakképzettségére.

Föltétlenül igazak és megszívlelendő igazságok ezek. Mert ugyan hogy várhatunk olyan egyéntől előre haladást, szakképzettséget, neveltséget, kinél az ehhez megkívántató alapismeretek nincsenek meg, hogy várhatjuk a szélesebb látókört az oly iparosnál, ki a »libahajtó vessző« mellől két, három taliga húzó esztendőt

21. A nagyon fiatal és a nagyon koros férfi házasságának ugyanazon piszkos és veszélyes forrása lehet, tudniillik a fajtalanság.

22. Az aggastyannak fiatal leánnyal, az ifjúnak aggnővel kötött házassága csaknem mindig üzlet. Két öregnek házassága ártatlan tréfa, vagy a barátságának nem visszataszító torzképe.

23. Házasságra lépni anélkül, hogy kölcsönösen ismernék egymást, bűn volna, ha örültség nem volna.

24. Házasságra lépni a becsület megmenetése végett, szükséges, de mindig rettenetes.

25. Sohasem léphet az ember büntetlenül a házasság szentélyébe a gyöngesség, a prostitúció vagy a fajtalanság kapuján keresztül. Diadalmasan csak a szerelem és a tisztelt széles ajtain léphet be az ember.

26. Hogy a házasság boldog legyen, ahhoz sokkal nagyobb szükség van a jellemnek, mint a szellemek összhangjára.

27. A jellem összhangja nem azonságot vagy hasonlóságot jelent, hanem összhangját azon tüneményeknek, a melyek egymás mellé állítva összehadhatók, de egymásból ki nem vethetők, a melyek zengzetes és dallamos összhangot hoznak létre, nem pedig diszharmoniót.

28. Mielőtt a nő egy férfinak jándékozna kezét, látnia kell őt legalább egyszer ebéd után és egyszer haragosan.

elcsenvedve önálló iparossá törvényesítették? Bizony sehog. És valljuk meg őszintén az iparosok nem kevés számát teszik az ilyen előképzetségi egyének.

Igaz, hogy városon itt-ott a működő iparosiskolák még némi csorbát az ily silány előképzetségen kiköszörülnek, de hát azok, kik a városon kívül, — pedig számuk ez iparos tanulóknak fele kint falusi mestereknél lakik. — ezek mily szakoktatásban részesülnek? Mondhatom, hogy per absolute semilyenben. Nem akarom magamat az iparosok részére tanácsadóul feltolni, azonban körön kívül állván, talán higgadtanabb vagy helyesebben fejezem ki magamat: elfogulatlanabbul tehetem meg észrevételeimet az iparos egy némely bajai felől.

Ez alkalommal egyedül a falusi iparos tanoncok oktatásáról akarok egyet-mást elmondani, megszívlelésül azoknak, akiket illet.

A rimaszombati ipartestület körében 334 mester vezetés alatt 165 tanuló van jelenleg. Már most e létszámok fele Rimaszombat városán kívül az egyes falvakban van elszórva, minden faluban van több-kevesebb. Ezek, rendszerezett iparoktatás a vidéken szervezve nem lévén, nagyon természetes, hogy egyáltalán semminemű szaktanításban nem részesülhetnek; de még ugynevezett ismételő iskolát sem látogatnak. Hol szerveznek hát ezek kellő szakképzettséget, vagy csak bizonyos megkívántató intelligenciát is, hiszen nagy részük az elemi iskolát elhagyva, többé oktatásról nem is álmodik.

Jól tudjuk azt, hogy még a falusi vagyonsabb szülő is a gyermekét az iparra nem szivesen adja, hanem küldi igen is a szegény napszamos osztály, hogy mielőbb szabadulhasson gyermeke fentartási gondjaitól.

Az ilyen szülék pedig az iskolázatásnál is úgy voltak gyermekeikkel, hogy több időt eltöltöttek vele a mezőn pásztorkodással, vagy a háznál dajka teendővel, mint az iskolában tanulással. Kikerülve aztán, ha elérte a 12 évet, beadják valamelyik iparoshoz inaskodni. Az ilyen beszedített tanuló aztán három-négy évi inas esztendője alatt két, háromszornál többé felé sem néz az iskolának, igaz, hogy ott a falusi iskolában nem is sok szakismeretet szereshetne, de hát legalább ragadna reá valami a legszükségesebb tudnivalókból.

Ilyen egyénekből nevedekett mesterek bizony a hazai ipart válságos helyzetéből nemhogy kibontanók, de még beljebb huzzák azt.

Tény, hogy a mai falusi ismételő iskolázás alig több a semminél. A törvény meg van, de nincs végrehajtva. A tanító kénytelenségből teszi tessék, lassék képen, de nem igazi ügybuzgalommal.

Miért? Mert ingyen nem esik jól neki. Még hozzá ellenségeket szerezzen a mulasztók bejelentése által magának?

Volna egy mód iparos urak! Az Önök érdeke követeli, ha ezt jól felfogják! Szorgalmazzák Önök maguk az Iparkamara útján a vidéken felállítandó állami ipariskolák tanfolyamát legalább a téli hónapokban hetenkint kétszer, esetleg háromszor, utánpótlólván a nyári mulasztásokat.

Ezt minden órajárásnyi körben meg lehetne cselekedni, s a falusi tanítók között bizonynyal vannak elegend, kik a kívánalomnak készséggel és teljes odaadással megfelelnek, természetes, hogy tisztességes honoráriumért; csak úgy, mint a városi tanítók. A vidéki mesterinasok fogalommal sem bírnak a rajznak gyakorlati, ipari értékéről, nem tudnak az egyszerű könyvvitelről, nem a szakmájokba tartozó számvivetelekről,

29. Mielőtt egy férfi örökre magához lánczol egy nőt, látnia kell őt legalább egyszer még pongyolában, még ha oly mélyre kell is lealacsonyodnia, hogy a kulcslyukon át beleskelődjék.

30. Megnősülés vagy férjhezmenés előtt csaknem mindig hiábavaló mástól tanácsot kérni, hogy a nehéz kérdés fölött döntson az ember; a makacs ember mégis a saját akarata és a mások tanácsa ellenére fog cselekedni; a ki pedig engedékeny, az ezáltal még annak a kevés önkaratának szereshet érvényt a maga helyén.

31. Eleltársát igazán szeretni, ez sok bajnak ellenmérge, nagy vigasz a legnagyobb keserűségben, biztos otlatom a teljes boldogtalanság ellen.

32. Az özvegy emberből többnyire kitünő férj válik; ezért szivesen el is néznek a nők neki egy tuczat évet.

33. Az özvegy nőről nem mondhatni ugyanezt; nála ha még olyan jó is, mindig észre lehet venni olyasmit, a mi a fölmelegített ebédhez hasonlít.

34. A ki nagyon sokat tart a szépségre, jegyezze meg, hogy a szemeké a legtartósabb, az ajkaké és az arczbőrö a legmulékonyabb.

35. Sohasem vegyetek nőül kedvesetek leányát: tudniillik addig, a még az anyjok él.

Mantegazza.

írásbeli munkálatokról; melyek nélkül ma már az iparos egyáltalán nem boldogulhat.

Miért ne lehetne 4—5 közei község iparos tanulóit ily czélből összehozni? Mert bizonynyal az ott eltöltött, s a mesterségtől elvont néhány órai idő az iparosok értelmi haladásában dúsán lenne a jövőben visszafizetve.

Gondolkodjanak csak vidéki iparosok, és aztán cselekedjünk! Segits magadon, az Isten is megsegít!

Simoni, 1894. november 29.

Jód-Vizi.

Szinészetünk.

Az elmúlt hét, színészeink sikerült hete volt, kik a jóakarat minden igekezetét érvényesítik, hogy változatos programmal élénkítsék az estéket, s operette dráma és bohózat felváltva követték egymást.

A múlt hetet november 24-én a »Boszorkányvár«-rai zárták le színészeink. Elismerjük, hogy ez Bátosy színtársulatának egyik legsikerültebb előadása volt. Az egyes szereplők, mind kivétel nélkül szerepük teljes magaslátán állottak, az előadás élettelen, vidor, a karok sikerültek, a díszletek, az öltözékek választékosak voltak. A darab veleje, hogy két parasztlány a boszorkányvárnak hitt grófi kastélyban leélt regényes óráknak köszönheti szíve boldogságának megvalósulását, a mennyiben a paraszti chikk meghódítja a fiatal grófnőt, ez kieszközli vén rút vőlegényétől a házasság megkötéséhez szükséges vagyont. A darab hősei Andris és Józsi parasztlányok voltak, kiket Bátosy és Lorándy személyesítettek. Valóban tűzhas nélkül mondva pompásan játszottak és énekeltek. A grófné ellágyuló szívét egy cseppet sem csodáljuk. Percel Mari Verus szerepében ma is megtalálta az utat a közönség sűrű tapsaihoz, kedves volt mint leány, s megkapó a nagymama álarczában. Heltai az affektáló aristokratát sok éllel játszotta. Dulich Mariska életében volt, harcmezéjén volt, s elismerjük, hogy hódított. De igazságtalanok lennénk, ha el nem ösmernők, hogy Bera Rósa a kokett grófné szerepében a mily pikánsul játszott, ép oly nem mindennapi lelkesültséget támasztott, ami élénk tapsban nyert kifejezést. — Polgár Béla a szánalmas vén szerelmes grófmindama komikumát érvényesítette. A grófné talmi ékszerhez hasonló társaságból kellemesen csillogott ki egy igazi gyémánt B. Polgár Fáni.

Vasárnap a »Csikós« ment kevés közönség előtt. — L. Percel Mari kitünő Rózi volt, és méltó partnere Bátosy mint Andris csikósbojtár, ez a sokoldalú szerep méltó kegyelje közönségünknek. Az intrikus színpadon Heltai mint Ormódi Benze, hidegen hagyott. A darab egy kissé vontatottan, hogy úgy mondjuk nehezkesen gördött. Hétfőn az úgynevezett népies előadásra a »Szép Heléna« került színre. Ez a pikáns hőlyecske, a maga pikáns históriájával nem tud megöregedni. Pedig már a gimplik és stíglitzek is fűtyültek a nőtől. Annál nagyobb érdem, ha színházi erők egy ilyen darabot is vonzóvá tudnak tenni. Percel Mari, Dulich, Lorándy, Heltai, Polgár, Bátosy, Kiss Pálffy, Tallián ugyancsak össze szedték magukat.

Kedden »Charlie néni« megismételték színészeink. Valóban hálás feladatot végeztek, hogy ezt a halálra kaczagató bohózatot megújrazták. A közönség meglehetősen zsufolásig megtöltötte a színházat. — Bátosy, Lorándy és Heltai a három deák szerepében sok tapost arattak, de kivált Heltai excellált női szerepében. Egy férfi női szerepben, már a gondolat is nevetető, hát még ha ebből a legképelebb helyzetek fejlődnek, s a szereplő annyira a helyzet magaslátán áll, hogy bátran odaállithatjuk a fővárosi színpadra. Polgár Béla a dühös fiskálist étellel ábrázolta. Tallián nagy haladást mutatott. A hőlyek Bera Rósa, B. Bolgár Fáni, Dulich Mariska alárendelt szerepeikbe is életet lehettek.

Csütörtökön a régi német klasszikus világ egy darabját, Schiller »Armány és szerelem«-ét hozták színre. A kritika ezt a darabot mindig kemény ítélet alá vette szagatott technikája és ama lélektani constructio miatt, hogy benne egy nő önmagát ártatlanul becselennek festi, s a mellett megmarad halálig, s okozza ezzel a saját és kedvese bukását, s ezzel annak a gazságnak áll szolgáltatában, mely elért alyas győzedelméért, hogy a szerető pár egymásé ne legyen, nagyon sablonszerűen lakol; — szemrehányásképen szokták megjegyezni a kritikások azt is, hogy míg a polgári osztály erkölcsistiztségát az ég emeli, a felsőbb körök erkölcsiségét a sárba földig tiporja. Olyan túlzás ez, a melybe mint tudjuk, még ma is nagyon szeretnek sokan leledzeni. — A műben rejltó sentimentalismus német eredetének a következménye, a megnyilatkozó idealismus, a darabot nemző korszaknak szülötte. — S hogy a darab ennek daczára is fentartja magát, ez abban talál magyarázatot, hogy vannak darabok, a melyek egy-egy korszaknak jellemző alkotásai, a melyek hivatva vannak örök időre egy irodalmi korszakot és annak irányát képviselni, és az emberi nem aethetikai, erkölcsi, irodalmi művelődését, az izlés minden fajta tényező befolyása mellett való fejlődését biztosítani. Szükség van erre különösen ma, midőn a modern műveltség nagyon hajlandó az ember egyoldalú fejlődését eredményezni. Ez az intenció vezette bizonyára Bátosyt a darab színre hozatalánál. Maga Bátosy jellemzetesen alakított, s kifejezést teljesen szavalt, és az est sikerében oszlán-része volt. — Heltai az örnagy

szerepében a rajongó szerelmest igyekezett híven kifejezni. Bár a bohózatos Charlie néne után alig tudták őt elképzelni egy tragikus szerepben. — Ez csak sokoldalúságára mutat. — Heltainé Lujza sentimentális szerepét alakította sok komoly igyekezettel. — B. Polgár Fáni elemében volt a nagyvilági szélemmel telt Lady szerepében. Megkapó volt, akitása és alakja híven tükrözte vissza szerepét. — Az apa tragikumát a legjobb komikus Polgár Béla adta. Annak, ki bohózatos figurákat szokott adni, kétszeresen vigyáznia kell, hogy azt a kis lépést, a mely a komolytól a nevelésig visz, meg ne tegye. — Elismerjük, hogy Polgár Béla nem tette meg. Tarnai Lidi jó mama volt. — Lorándy alárendelt szerepében is megnyerő volt.

H I R E K.

— **Fülöp szász Coburg-gothai kir. herceg** f. hó december 2-án néhány napi vadászatra Felső-Balagra érkezik.

— **Kinevezés.** Madarász Pál helybeli pénzügyi fogalmazó és földadó nyilvántartási biztost, jelen állomáshelyén való meghagyás mellett pénzügyi segédtitkárrá nevezte ki a m. kir. pénzügyminiszter. A gratulációk nagy számában mi is kifejezzük örömünket a jól kiérdemelt kitüntetés és előléptetéshez, a mely egy népszerű, derék ferfiut ért.

— **Hivatal vizsgálat.** A lefolyt héten Hámos László vármegyénk főispánja székvarosunkba érkezett s több napon át a megyei központi hivatalokat vizsgálta meg, hol mindent a legnagyobb rendben talált. — Népszerű szeretett főispánunk az itt töltött idő alatt sűrűn érintkezett társadalmunk előkelőségeivel, s követendő példaként szorgalmasan látogatta színészeink előadásait.

— **Millenáris főgymnasium.** Lapunk vezércikkében foglalkozunk az egyesült protestans főgymnasium újjáalakulásának tervével. Mint lapunk zártakor értesülünk, az igazgató választmány e kérdéssel behatóan foglalkozott és egyhangulag elfogadta a tervet, hogy a milleniumra a főgymnasium számára a modern igényeknek megfelelő monumentális épületet, emeltet ennek kivitele céljából a mostani főgymnasium épületét felajánlja megfelelő vételárért a városnak a leányiskola céljaira. Együttal a városnál a vétel iránti ajánlat betervezésére és az ügy esetleges lebonyolítására egy szűkebb körű bizottságot küldött ki. Az igazgató-választmány a városnál elért siker esetében a kormánytól is meg fogja tenni a segély iránti lépéseket, s tekintve a czélt, legalább 40—50000 ftról lehet szó. A kormány jelenlegi politikája a felekezeti iskolákat a teljes modern színvonalra fejleszteni, hogy kész intézményeket találjon, mire azok államosítása be fog ökvetlenül következni. Ilyen szempontból a kormány kedvező elhatározása nincs kizárva.

— **Egy veterán képviselő** A nagy idők tanúi ritkulnak. Nem régiben a fővárosi lapokban közölve voltak ama kevesek nevei, kik az 1848/49-iki országyűlésnek tagjai voltak és még ma is életben vannak. A szereplők közt van Kubinyi Rudolf gömörmegyei volt főispánja is. — Adja Isten, hogy még sokáig lehessen őt, a nagy idők tanuját, az élők közt nyilvántartani.

— **Három hét múlva** itt lesz a karácsony, a szeretett ünnepe, ez alkalmából szegény és gazdag, ki-ki tehetsége szerint ajándékkal lép meg öveit a Krisztuska, a szeretet nevében; erre az alkalomra Lőfkovics Lipót jóhírű kereskedőnk meglepő nagy választéku ajándéktárgyakat halmozott össze üzletében, ezen tárgyak között mindenki megtalálhatja a neki valót. Felhívjuk közönségünk figyelmét Lőfkovics Lipót karácsonyi kiállítására.

— **Felhívás!** A lévai állami tanítóképző 1895-ik évi június hó végével 25 éves fennállását fogja ünnepelni. Ebből kifolyólag felkérem mindazokat, kik tanpályájukat az állami tanítóképzőben végezték, legyenek szivesek értesíteni: 1. tartózkodási helyük, állásuk és működésükről; 2. arról, hogy szándékoznak-e a jubiláris ünnepélyen személyesen — esetleg irodalmi, művészi, vagy ipari munkájuk kiállításával részt venni? 3. Ohajtnák-e az intézet multja — fejlődése és jelenéről (képekkel) szerkesztett emlékkönyvet (ára két korona) megszerezni? — Léva, 1894. november 26-án Szabó Lajos, igazgató.

— **Mindenkit meglep** az az alapos renoválás, melyet városunkban a Deák-Ferencz utcában, a Rásky-téle házom serény szorgalommal végeznek. A vasúti állomás felől jövők kíváncsian kérdik, hogy „mi lesz ott, kinek készítik azt a diszes portálát?” hát bizony azt Reisz József női és férfi divatárú kereskedőnk csináltatja, ki ezen a helyen egy igen diszes és fényes üzletet rendez be, s azt néhány nap múlva meg is nyitja. Ez valóban fényes üzlet lesz. A diszes kirakat és portála Bécsben készült — ezt azzal

indikolta előttünk Reisz úr, hogy a helyi ipar azt ily sürgősen nem lett volna képes elkészíteni. Az óriási kirakat ablakok vakító fényt fognak lövelni ezen a ma már legélénkebb utcánkra, mert különösen este vakító fényű gázeszállások szórják sugaraikat az izléses árúczikkerekre. — Egyszóval ez az üzlet a fővárosban is diszes számba volna sorozható, nálunk még ilyen nem volt. — Ohajtanók, hogy Reisz úr igyekezetét siker koronázza, mi nem is fog elmaradni, ha a n. érd. közönség is kellőleg fogja pártfogolni.

— **A nemzetiségék érdekében.** A közoktatásügyi költségvetés tárgyalásakor Prileszky Tade orsz. képviselő felszólalt, hogy valahányszor idegen ajku népek által lakott községek magyar elemi iskola felállítását kéri a kormánytól, mindannyiszor a kormány tegyen eleget a kérelemnek, és állítson fel állami iskolát. A miniszter megígérte, hogy kérelem nélkül is eleget fog lehetőséggel tenni. Tót községeink ezen igéretben biztosítékát láthatják, hogy végre el fog jönni az az idő, a melyben a magyar kultúra minél hathatósabb befolyásának áldásos uralma alá juthatnak. Hazafiságunknak azzal tanujelét adhatnák, hogy az állami iskolák felállítását maguk kérelmeznék.

— **Uj teendők.** A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló törvény, november 1-én életbelépett. A törvény végrehajtásával kapcsolatos teendők közül határidőhöz vannak kötvé a következők: 1. A nyomásos gazdálkodásban érdekelt birtokosok összehívására vonatkozó hirdetmény kibocsátása: 1895. évi február hó 1-ig. 2. A közös legelő használatában érdekelt birtokosok összehívására vonatkozó hirdetmény kibocsátása 1895. évi február hó 1-ig. 3. A káros vízmosásokra vonatkozó bejelentések megtétele 1895. évi november hó 1-ig. 4. A haszonállatok összeírása évenként március hó 31-ig. 5. Az állattenyésztési szabályrendeletek átdolgozása: 1895-ik évi április 30-ig. 6. A járási mezőgazdasági bizottságok szervezéséről szóló szabályrendeletek megalkotása: a legközelebbi törvényhatósági közgyűlésig. 7. A birtok határainak jelzésére vonatkozó szabályrendelet megalkotása: 1895. évi november hó 1-ig. 8. A községi faiskolák rendbehozatalára vonatkozó intézkedések megtétele: 1895. évi november hó 1-ig. 9. A községi faiskolák művelési arányára, a kőzutak befásítására vonatkozó szabályrendeletek megalkotása: 1896. évi január hó 1-ig. 10. A mezőgazdaságra hasznos állatok tekintetében a földmívelési miniszter urhoz jelentés tétel: 1895. évi november hó 1-ig. 11. A megalakult hegyközségekről való jelentéstétel: 1896. évi január hó 1-ig. 12. A mezőőrök javadalmasításának az 1895. évi költségvetésbe való fölvétele, pótköltségvetés útján. 13. A szabályszerűen alkalmazott fölesketett mező (hegy) örök alkalmazása legkésőbb 1895. évi április 2-ig.

— **Petroleum motorok** a mezőgazdaság szolgálatában. A belügyi m. kir. miniszter ur f. évi október 4-én 81693 szám alatt a törvényhatóságokhoz a következő körrendeletet intézte: a petroleum motorok s jelesen a Ganz és társa budapesti cég által újabbban gyártani kezdett petroleum motorok szélesebb körben való elterjedésének legfőbb akadályát értesülésem szerint az képezi, hogy a közönség s a községi előjáróságok ezen motorokat époló tűzveszélyes motoroknak tekintik, mint a lokomobilokat. Tudomás és a közönség, illetve a községi előjáróságok kellő felvilágosítása végett figyelmeztetni kívánom a törvényhatóságokat, hogy a petroleum motorok, minthogy szikrárt nem hányanak, — miként a locomobilok — nem tekinthetők tűzveszélyes motoroknak és így ezekre azon szabályrendeletek hatálya, melyek a locomobilokra nézve fennállanak, nem terjeszthető ki.

CSARNOK.

A migraineskor.

(Vége)

Mindenki fáradt volt már, csak ő kiáltott hogy volt, hogy volt. Tapsolt, vijjogott, nevetett. Utóljára is karongta a nagyhajú festőt és egy geniális pukkedlivel tánczra kérte.

Mint egy elszabadult ördög motóla libegett, surrant végig a termen. A bűzös, lödgmön szagos levegő lomha por atomcskái őringyver repültek utána.

— Az istenért nagysád mit csinál, végem van, ha ily rohamosan méltóztatik...

— Nem, nem, még ez nem gyors; tüzesen szokta a fiatalság.

— Igen — igen — lihegte a szegény festő — de...

— Semmi de, ön lovagom.

— Ló kellene ide, nem lovag — gondolta bosszúsán, hanem csak annyit mondott — ah!

— Sohse halunk meg — sipított Flóra.
— No ezt ugyan megrángatja — szólott valaki a löczán.

— Megbolondult nyilván a lelkemadta.
— Jól rakja a lábát; nem esuda, hogy győzi, madár húst hord.

— Nem csinál egy ikstet se a lábával — szellemkedett az uras molnárné.

— Eleget át élt már, — mondta valaki az urasabb formák közül.

Csoportról-csoportra járt a megjegyzés; süsogtak, nevettek, mosolyogtak. Nagy por volt és bűzös szag.

Flóra nagysága lihege ült a löczán s megsemmisítő pillantásokat lövelt Kerekes Lenke felé.

A poros levegőben mintha apró manócskák uszáltak volna; rá öltöztették volna nyelvecskéiket, vállára ültek és sugdosták gunyolva: nos Fioruska, hogy mulat? A báró igen jól, Kerekes Lenke is. Mért nem megy oda, a Lenke egészen megszerzi magának a bárót. Hamar, hamar, elröpül a lepke.

Flóra nagysám, bosszúsán dobá félvállra kendőjét. A báró éppen akkor igazította meg a Lenke vállán.

Tennem kell valamit, tennem, meg öl a szegény Magam ülök, még a nagyhajú sem jön hozzám.

Bosszúsán lökte előre, hamisan kivágott félcipős lábát. Igen apró láb volt.

A lakkon nagyot esillant a lámpafény. Jól kitálatzott lába, hanem feljebb nem valami nagyon esinos folytatást ígért.

Már csak egy pikáns megjegyzés se röppent el Flóra kisasszony ezen fogására.

A kovácslegény rendezői kötelességének tartotta mulattatni.

Meglehetősen faragatlan pukkedlit csapva, mintha a nagy kalapácsért hajlott volna le, üdvözölte a bal fényességét, kinek méltóztatott szerencsétlenül szegény hajlékukat. Ezen szellemes tirádá után igen bamba arcczal bámult maga elé, végre azt gondolva, hogy valamit csak kell mondani, azt a megjegyzést tette, hogy csokolni való kis lábai vannak a kisasszonynak.

Hej, ha... Tovább nem mondhatta, mert Flóra nagysám olyan szemet vetett rá, mint egy elkarhozott. Dühében egészen elterult.

A szomszédok meghallották a kovácslegény rendező udvarlását, előbb csak fojtott kacagás hallatszott, azután, a mint tovább terjedt a hír, mindjobban erősödött, utóljára kitört, mint a vihar.

— Nézzétek, mint egy nagy szűnyog, úgy ül ott.

— A lábát jól kinyujtotta, az tetszett meg a kovácslegény... ha... ha...

S újra, újra, végig suhant a nevetés a ködmönös atyafiak során. Mit tudták ők, hogy nem szabad nevetni. Nagyon mulatságosnak találták a kovácslegényt; az asszonyok meg szivesen gyujtották a tüzet.

Les Flóra kisasszony elvörösödvé nézett körül. Egy lovagja sincs: a nagyhajú ki tudja hol van; a nagyívó biztosan iszik, a báró... ah, a báró az valamit sugott a Kerekes Lenke fülebe, biztosan róla. Jóízűen kacagnak. Ah! még elájulni se lehet, ezek a barmok rocska vízzel öntenék fel. Szeretett volna felugrani, s előbb Kerekes Lenkét, aztán a bárót megsemmisíteni. Nem lehet.

— Ah vége, vége... sóhajtott. Összefolyt előtte a világ, a piszkos ponyvák a fény gallyakkal; a petroleum szag a ködmön szaggal együtt fojtogatta. Maga sem tudta, hogy kitámolygott. Halotta, hogy bent milyen jó ízűen kacagnak.

Oh azok a boldogok, boldog a Kerekes Lenke is vén udvarlójával.

Ezzel az utolsó bállal vége van a migraines kornak Flóra nagysám életében. Az állásból kihangzó zene egy újabb kor zenéje a romantikus remények koráé, mely két év pluszt jelent s kétszer annyit az öregedés skáláján.

Ruik László.

A laptulajdonos megbizottja és felelős szerkesztő:

Dr. SZELESS ÖDÖN.

Segédszerkesztő: CSERNAY DÁNIEL.

Piaczi árak.

Rimaszombatban 1894. dec. 1. tartott heti vásáron.

Tisztabuza forint 5.70—5.80, rozs 4.40—4.50, árpa 5.70—5.80, zab 5.50—5.60 kukorica 7.—, krumpli 2.20—2.50, bab—, mmázsánkint. — Marhabús 52 kr, Borjuhús 52 kr. Sertésbús 48 kr. kilogrammonként a rkapitányi hivatal.

Rozsnyón 1894. nov. 17-én tartott heti vásáron.

Tisztabuza frt 4.75, rozs 3.90, árpa 3.70, zab 2.40 kukorica 5.40, bab 5.40, kása 9.20 hektoliterenkint Sulyán Sándor, rkapitány.

Lőkövics Lípót

== áruháza ==

RIMASZOMBATBAN

ajánlja meglepő, nagy raktárát

őszi és téli cikkekben

leány- és fiu-ruhácskák,

sapkák és kalapokban Különösen nagy választék

női, leány és gyermek

== felöltőkben. ==

Meglepő olcsó árak mindennemű

czipőkben, kalapokban és
fehérneműekben.

➔ Karácsonyi ajándékok nagy választékban. ➔

Gömör-Kisváros t. e. vármegye közl. bizottságától.
1894. — 1894. kb. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. államvasutak putnoki állomásának kibővítéséhez szükséges területek megszerzése czéljából a nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszter úrnak folyó évi október 31-én 78666. sz. alatt kelt rendelete és az 1881. évi XLII. t. cz. alapján f. évi december hó 15-ik napjának d. e. 9 óráján Putnok község házánál kisajátítási eljárás fog tartani.

A kisajátításra vonatkozó tervrajz és összeírás nevezett község házánál kívannak téve, és ott az érdekeltek által a fenti határidőig a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Erről az érdekeltek felek azon hozzáadással értesítetnek, hogy a kisajátítási eljárásnál megjelenni el ne mulasszák, mivel a bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg fog határozni, ha az érdekeltek közül senki sem jelenik meg.

Kelt a vármegyei közigazgatási bizottság ságnak, Rimaszombatban, 1894. évi november hó 19-én tartott üléséből.

Bornemisza s. k.,
alispán, helyettes elnök.

A thuzséri tehenészet vezetősége ezennel tudatja, hogy az uradalomban készült, kitűnő minőségű sajtot mai napon

„Thuzséri sajt“

név alatt forgalomba hozza.

Megrendeléseket következő feltételek alatt fogad el a thuzséri tehenészet vezetősége:

Öt kilós csomagok 3 frt 85 kr.

Egész sajt kerekek 18 kilótól felfelé 40 ig kilója 60 kr.
Métermázsás és ezen felüli megrendeléseket 57 frttal métermázsánként, mindent csomagolva, bérmentve utánvét mellett szállít.

A sajt kitűnő minősége és kisebb formája főképp vidéki kereskedők, fogadószok, vasuti vendéglősöknek, nem különben magánháztartásoknak is legjobban ajánlható. — Kifogástalan minőségért és a megrendelések pontos végrehajtásáért kezkesedik a thuzséri tehenészet vezetősége, posta: Thuzsér, Szabolcsmegye.

Aprított tűzifa

száraz, jó minőségű cser és bükk, métermázsánként (zsákba csomagolva) 1 frt.

Megrendelhető

NÁRAY J. A. könyvnyomdájában, Rimaszombatban.

REISZ JÓSEF.

?

Ezen kérdésre az érdeklődők lapunk jövő számában kapják meg a feleletet.

LEICHT ARMIN

mészárszékében

RIMASZOMBATBAN, jánosi-utca,

Mindszenty-házban

a marhahúsnak kilója 32 és 40 kr.
juh-hús » 20 és 24 kr.

pontos és előzékeny kiszolgálattal mellett.

MAGYAR GAZDÁK LAPJA

a FÖLDMIVELÉSI ÉRDEKEINK és GYAKORLATI MEZŐGAZDA egyesített kiadása.

Heti gazdasági szaklap az agrár érdekeknek, a közgazdaság egyéb ágai-
val összhangban való képviselése és fejlesztésére.

Minden irányban teljesen független, legelőkelőbb magyar gazdák alapítása, minden politikai párt férfitait egyesíti.

Szerkeszti: herényi Gothard Sándor
Szerkesztőség: Erzsébet-körút 15. sz.

♣ Tessék mutatósámat kérni. ♣
Október 7-én megjelent.